વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬

આપત્તિ અને વ્યવસ્થાપન

ફાઈલ

વર્ષ 2025-26

ગુજરાત રાજ્ય આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સત્તામંડળ

શાળાનું નામ : ....

તાલુકો : .... જિલ્લો : ....

પ્રસ્તાવના

ડિઝાસ્ટર સમયે જીવન-મૃત્યુ વચ્ચે માણસ ઝોલા ખાતો હોય છે, ત્યારે એક-એક મિનિટ અમુલ્ય હોય છે, એનો ભોગ લેનાર નો કોઈ હોય તો તે કોમ્યુનિકેશન ગેપ છે. કોઈ પણ આપત્તિમાં નુકશાન ઘટાડવા અને પુનઃસ્થાપન સરળ બનાવવા માટેનાં પરિણામલક્ષી પ્રતિભાવ પ્રત્યે સંખ્યાબંધ ક્ષેત્રોમાં કામ કરતા વિવિધ કાર્યકર્તાઓનો સમાવેશ થાય તે અપેક્ષીત હોય છે. પોલીસ, ફાયર એન્ડ ઈમરજન્સી સર્વિસીઝ, આરોગ્ય સેવાઓએ પ્રથમ પ્રતિભાવકર્તા હોય છે. આપત્તિનાં સમયમાં શોધ અને બચાવ, ટ્રાફિક નિયંત્રણ, તબીબી કાળજી અને આકસ્મિકતા સમયેનાં પરિવહન જેવી આપત્તિ સંબધિત પ્રવૃતિઓને પુરતી સંચાર વ્યવસ્થા અને નિયંત્રણ જરૂરી હોય છે. આવશ્યક કામગીરીમાં કોમ્યુનિકેશનન ગેપનાં કારણે ફળદાયી પરિણામ મળી શકતુ નથી. આપત્તિ પછીની સહાય માટેની નીતીનું ઘડતર કામગીરીનું સંચાલન અને સંકલન જેવી બાબતો સંભાળે છે. સતત ૨૪ કલાક કાર્યરત રહી શોધ-બચાવ, રાહત કામગીરી, પુનઃસ્થાપન અને પુનર્વસનની કામગીરીમાં ઈમરજન્સી રિસ્પોન્સ સેન્ટરની કામગીરી અગત્યની ભૂમિકા ભજવે છે.

આપત્તિ ગમે ત્યારે ત્રાટકી શકે છે. આ સમયે જાનમાલનું નુકશાન ઓછામાં ઓછુ થાય તે માટે સજજતા અને આયોજનની જરૂર પડે છે. આ અગાઉનાં સમયમાં પણ આપણે વધુ કે ઓછી સફળતા સાથે આપત્તિઓનો સામનો કાર્યો જ છે. પરંતુ ઈતિહાસ ઉપર નજર નાખીએ તો ભૂતકાળમાં આખીને આખી સંસ્કૃતિઓનાં ઉન્મૂલનથી માંડીને આવી ઘણીબધી આફતોમાંથી ઘણુ બધુ બચાવી લેતી આધુનિક માનવજાતિ આપણી સમક્ષ છે. કુદરતી આપત્તિઓ મોટા ભાગે સંપૂર્ણપણે કયારેય નિવારી શકાતી નથી. પરંતુ તેનાથી થતી અસર તથા નુકશાનમાં ઘટાડો જરૂરથી કરી શકાય છે.

આધુનિક આપત્તિ વ્યવસ્થાપનનાં મૂળ, આ પ્રકારનાં અનુભવો અને બોધપાઠથી મળેલ છે. જેને ઘ્યાનમાં રાખી આપત્તિ વ્યવસ્થાપનની નીતિ અને તેનાં માટે યોગ્ય તંત્ર ઉભુ કરવાની આવશ્યકતા ઉભી થઈ જે ઘ્વારા આવનાર આપત્તિઓને ઓળખી શકાય તથા તેની વ્યાપકતા અને અસરોને અંદાજી યોગ્ય તૈયારીઓ ઘ્વારા તેનો સામનો કરી શકાય રાજય સરકારે આપત્તિઓની રાજયનાં આર્થિક અને સામાજીક વિકાસ ઉપર પડતી નિર્ણાયક અસરનો સામનો કરવા આપત્તિ વ્યવસ્થાપનનો વ્યૂહાત્મક દ્રષ્ટિકોણ વિકસાવ્યો છે. જેનો મુખ્ય આશય આપત્તિને કારણે થનાર જાન-માલનાં નુકશાનને અટકાવવાનો છે તથા તેનાં કારણે ઉભી થતી અસરોને ઓછી કરી પૂર્વવૃત પરિસ્થિતિનાં નિર્માણનો ઘ્યેય આ સાથે જોડાયેલ છે.

શાળાની માહિતી (રૂપરેખા)

શાળાનું નામ		
શાળા આઈ.ડી.		
બોર્ડ	GSEB/CBSE/ICSE/Other	
બોર્ડ રજીસ્ટ્રેશન નંબર		
	સ્થળ	
	સર્વે નં./વોર્ડ નંબર	
	ગામ/શહેર	
	સેન્સેક કોડ	
	તાલુકો	
	જિલ્લો	
	એસસવીએસ નંબર/નામ	
	નિરિક્ષકનું નામ	
	જીપીએસ સંકલન	
	શાળાનાં ફોન નંબર	
	શાળાનાં ફેકસ નંબર	
	શાળાનાં ઈ-મેઈલ	
	શાળાનાં વેબ સાઈટ	
શાળાનો પ્રકાર	ખાનગી/સરકારી	
	ગ્રાન્ટેડ/નોનગ્રાન્ટેડ	
	કુમાર/કન્યા/સંયુક્ત	
	પ્રાથમિક/માધ્યમિક/ઉચ્ચતર માધ્યમિક/ બુનિયાદી	

shikshansagar.com Thinking of Education શિક્ષણ સાગર

	ગુજરાતી માધ્યમ/ અંગ્રેજી માધ્યમ				
	અન્ય				
શાળાનો ટાઈમ	સવાર		બપોર		અન્ય
	કુમાર	કુમારી	કુમાર	કુમારી	નીલ
કુલ વિદ્યાર્થી					
શૈક્ષણિક સ્ટાફ					
બિન શૈક્ષણિક સ્ટાફ					પુ/સ્ત્રી
વહીવટી સ્ટાફ					પુ/સ્ત્રી
આચાર્યનું નામ					
સંપર્ક માહિતી	ટેલીફોન નંબર				
	મોબાઈલ નંબર				
	ફેક્સ નંબર				
	ઈ-મેઈલ				

shikshansagar.com
શિક્ષણ સાગર
The King of Education

ક્રમ	બિનમાળખાકીય સમસ્યાનો પ્રકાર	સ્થળ	સમસ્યા દુર કરવા માટે	જવાબદારી
૧	ફાઈલ કેબિનેટ			
૨	કબાટ			
૩	ફાઈલ મુકવાનાં ઘોડા			
૪	કોમ્પ્યુટર			
૫	સ્ટોરેજ કેબિનેટ			
૬	લટકાવેલ કેબિનેટ			
૭	અગ્નિ શમક યંત્ર			
૮	ફ્રીઝ			
૯	દિવાલમાં લટકાવેલ વસ્તુઓ			
૧૦	લાઈટનાં થાભલા			
૧૧	લટકાવેલ લાઈટ			
૧૨	બલેક બોર્ડ			
૧૩	પ્રોજેકટરની સ્ક્રીન			
૧૪	એ.સી.			
૧૫	ઈલેક્ટ્રીકલ વાયર			
૧૬	પેનલ બોર્ડ			
૧૭	ગલેઝ પાર્ટીશન			
૧૮	અન્ય			

shikshansagar.com · The King of Education · શિક્ષણ સાગર

શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના. (એસડીએમસી)

શાળાએ પ્રતિકાર યોજના અંગે વિવિધ તૈયારીઓ તથા શમન, પ્રવૃતિઓનાં સંચાલન માટે શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ ની રચના કરેલ છે. એસડીએમસી (શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ) સમગ્ર વર્ષ દરમ્યાન કાર્યરત રહેશે. એસડીએમસી એ (શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ) શાળાનાં વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો તથા અન્ય કર્મચારીઓ આ પ્રકારની પ્રવૃતિઓથી સુમાહિતગાર થાય તે માટે વિવિધ પ્રવૃતિઓનું સંચાલન તથા કોઈપણ કટોકટીની પરિસ્થિતિ સામે પ્રતિકાર કરવા તેમને તાલીમબદ્ધ કરવા માટે આયોજન કરવામાં આવેલ છે. એસડીએમસી એ (શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ) વિવિધ સ્ટેક હોલ્ડરોને એક છત્ર નીચે લાવવા માટેનાં પ્રયત્નો નિયમિત શાળા દ્વારા કરવામાં આવે છે. જેથી દરેક સ્ટેક હોલ્ડરનો સતત પ્રયાસ, શિક્ષણ માટે સલામત વાતાવરણ તથા નિરવ શાંતિ સહિતની શાળા માટેનું વાતાવરણ પણ ઉભુ કરવામાં મદદરૂપ થશે.

એસડીએમસી (શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ) પેટા સમિતિની રચના. (આપત્તિ વ્યવસ્થાપન માટે શાળામાં)

- ✓ નીચેની વિગત પેટા – સમિતિઓ/ટુકડીઓની રચના કરવામાં આવેલ છે અને તે એસડીએમસી (શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ) હેઠળ કામગીરી કરશે. આ તમામ ટાસ્ક ફોર્સમાં શાળાનાં શિક્ષકની અધ્યક્ષતામાં બનાવવામાં આવેલ છે. તમામ ટાસ્કફોર્સમાં ૫ થી ૭ વિદ્યાર્થીઓનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે.
- ✓ જાગૃતિ કેળવણી તથા સંદેશાવ્યવહાર ટુકડી.
- ✓ પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી.
- ✓ શોધ અને બચાવ ટુકડી.
- ✓ સ્થળાંતર ટુકડી.
- ✓ સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી.
- ✓ વાહનવ્યવહાર વ્યવસ્થાપન ટુકડી.√ આગ સામે સુરક્ષા ટુકડી.

વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬

ક્રમ	નામ	સ્કુલ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ કમિટી (હોદો)	મોબાઈલ નંબર
૧			
૨			
૩			
૪			
૫			
૬			
૭			
૮			
૯			
૧૦			
૧૧			
૧૨			
૧૩			
૧૪			
૧૫			

shikshansagar.com · The King of Education · શિક્ષણ સાગર

કાયમી જંગમ ચીજવસ્તુઓ.

૧.શાળા પરિસરમાં ઉપલબ્ધ હોય તેવી કાયમી જંગમ ચીજવસ્તુઓની યાદી.

ક્રમ	રિસોર્સ	સંખ્યા	રિમાર્કસ
૧	પ્રાથમિક સારવાર બોક્ષ		
૨	અગ્નિ શમક યંત્ર		
૩	બેટ્રી (ટોર્ચ)		
૪	જાડી રસ્સા-રસ્સી		
૫	રેતીની ડોલ		
૬	કોમ્પ્યુટર લેબ		
૭	ભૌતિક વિજ્ઞાનની લેબોરેટરી		
૮	જીવ વિજ્ઞાનની લેબોરેટરી		
૯	રસાયણ શાસ્ત્રની લેબોરેટરી		
૧૦	કેન્ટીન		
૧૧	પીવાલાયક પાણી		
૧૨	સંડાસ-બાથરૂમ		
૧૩	શાળાનું રમત-ગમતનું મેદાન		
૧૪	લાઈબ્રેરી		
૧૫	કલાસરૂમ (કલાસ, સ્ટાફ રૂમ, પ્રિન્સીપલ/ વહીવટી		
૧૬	હોસ્ટેલ		
૧૭	એડીટોરીયમ		

shikshansagar.com The King of Education શિક્ષણ સાગર

શાળા પરિસરની બહાર ૫ કી.મી.નાં અંતરમાં

ઉપલબ્ધ વસ્તુઓની યાદી.

ક્રમ	રિસોર્સ	સંખ્યા	રિમાર્કસ
૧	હોસ્પિટલ		
૨	પોલીસ સ્ટેશન		
૩	ફાયર સ્ટેશન		
૪	બ્લડ બેંક		
૫	દવાની દુકાન		
૬	સામાજીક સંસ્થા		
૭	સિવિલ ડિફેન્સ/હોમગાર્ડ		
૮	સસ્તા અનાજનાં દુકાનદાર		
૯	હોટલ		
૧૦	ધાર્મિક સ્થળ (મંદિર, મસ્જીદ, ચર્ચ)		
૧૧	અન્ય		

shikshansagar.com
શિક્ષણ સાગર
The King of Education

શાળામાં વિવિધ જાગૃતિકરણ માટે વાર્ષિક કેલેન્ડર.

મહિનો/જાગૃતતા પ્રવૃત્તિઓ	જાન્યુ	ફેબ્રુ	માર્ચ	એપ્રિલ	મે	જૂન	જુલાઇ	ઓગષ્ટ	સપ્ટે	ઓક્ટો	નવે	ડિસે
પોસ્ટર	■											
ચર્ચાસભા		■										
ક્વીઝ						■						
ફિલ્મ સ્ક્રીનીંગ				■								
રેલી							■					
સ્થળ ની મુલાકાત								■				
મહાનુભાવોનાં પ્રવચન									■			
નિદર્શન												■

shikshansagar.com · The King of Education · શિક્ષણ સાગર

મોકડ્રીલ (કૃત્રિમકવાયત) માટેની કાર્ય યોજના.

મહિનો / મોકડ્રીલ	જાન્યુ	ફેબ્રુ	માર્ચ	એપ્રિલ	મે	જુન	જુલાઈ	ઓગષ્ટ	સપ્ટે	ઓક્ટો	નવે	ડિસે
ભૂકંપ	■	■										
આગ			■	■								
પૂર					■	■						
સુનામી							■	■				
વાવાઝોડું									■	■		
ઔદ્યોગિક અકસ્માત											■	■

shikshansagar.com · The King of Education

ક્ષમતાવર્ધન અને તાલીમ

મહિનો / તાલીમ	પ્રાથમિક સારવાર	શોધ અને બચાવ	મુળભૂત આપત્તિ	શિક્ષકો માટેની	સ્થળાંતર માટેની	મુળભૂત સીપીઆર	આગ સલામતી
જાન્યુ							
ફેબ્રુ							
માર્ચ							
એપ્રિલ							
મે							
જુન							
જુલાઈ							
ઓગષ્ટ							
સપ્ટે							
ઓક્ટો							
નવે							
ડિસે							

શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ (ચેરમેન-આચાર્ય)

↓

- સલામતી અધિકારી (રમત-ગમત શિક્ષક)
- વ્યવસ્થાપક/કમાન્ડર (ઉપઆચાર્ય)
- જાગૃતિ કેળવણી અને સંદેશા વ્યવહાર ટુકડી

પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી →

શોધ અને બચાવ ટુકડી →

સ્થળાંતર ટુકડી →

સ્થળ સલામતી ટુકડી →

વાહન વ્યવહાર ટુકડી →

બસ સુરક્ષા ટુકડી →

ટાસ્કફોર્સનું નામ :

જાગૃતિ કેળવણી અને સંદેશ વ્યવહાર ટુકડી

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	સંપર્ક નંબર
1		મ.શિ	
2		વિદ્યાર્થી	
3		વિદ્યાર્થી	
4		વિદ્યાર્થી	
5		વિદ્યાર્થી	

પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	સંપર્ક નંબર
1		મ.શિ	
2		વિદ્યાર્થી	
3		વિદ્યાર્થી	
4		વિદ્યાર્થી	
5		વિદ્યાર્થી	

shikshansagar.com સાગર King of Education

વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬

શોધ અને બચાવ ટુકડી

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	સંપર્ક નંબર
1		મ.શિ	
2		વિદ્યાર્થી	
3		વિદ્યાર્થી	
4		વિદ્યાર્થી	
5		વિદ્યાર્થી	

સ્થળાંતર ટુકડી

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	સંપર્ક નંબર
1		મ.શિ	
2		વિદ્યાર્થી	
3		વિદ્યાર્થી	
4		વિદ્યાર્થી	
5		વિદ્યાર્થી	

સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	સંપર્ક નંબર
1		મ.શિ	
2		વિદ્યાર્થી	
3		વિદ્યાર્થી	
4		વિદ્યાર્થી	
5		વિદ્યાર્થી	

શિક્ષણ સાગર

વાહન વ્યવહાર વ્યવસ્થાપન ટુકડી

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	સંપર્ક નંબર
1		મ.શિ	
2		વિદ્યાર્થી	
3		વિદ્યાર્થી	
4		વિદ્યાર્થી	
5		વિદ્યાર્થી	

આગ સામે સુરક્ષા ટુકડી

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	સંપર્ક નંબર
1		મ.શિ	
2		વિદ્યાર્થી	
3		વિદ્યાર્થી	
4		વિદ્યાર્થી	
5		વિદ્યાર્થી	

શિક્ષણ સાગર The Kingdom of Education

શાળાના વિદ્યાર્થિની સમસ્યા નિવારણ ટુકડી

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	સંપર્ક નંબર
1		મ.શિ	
2		વિદ્યાર્થી	
3		વિદ્યાર્થી	
4		વિદ્યાર્થી	
5		વિદ્યાર્થી	

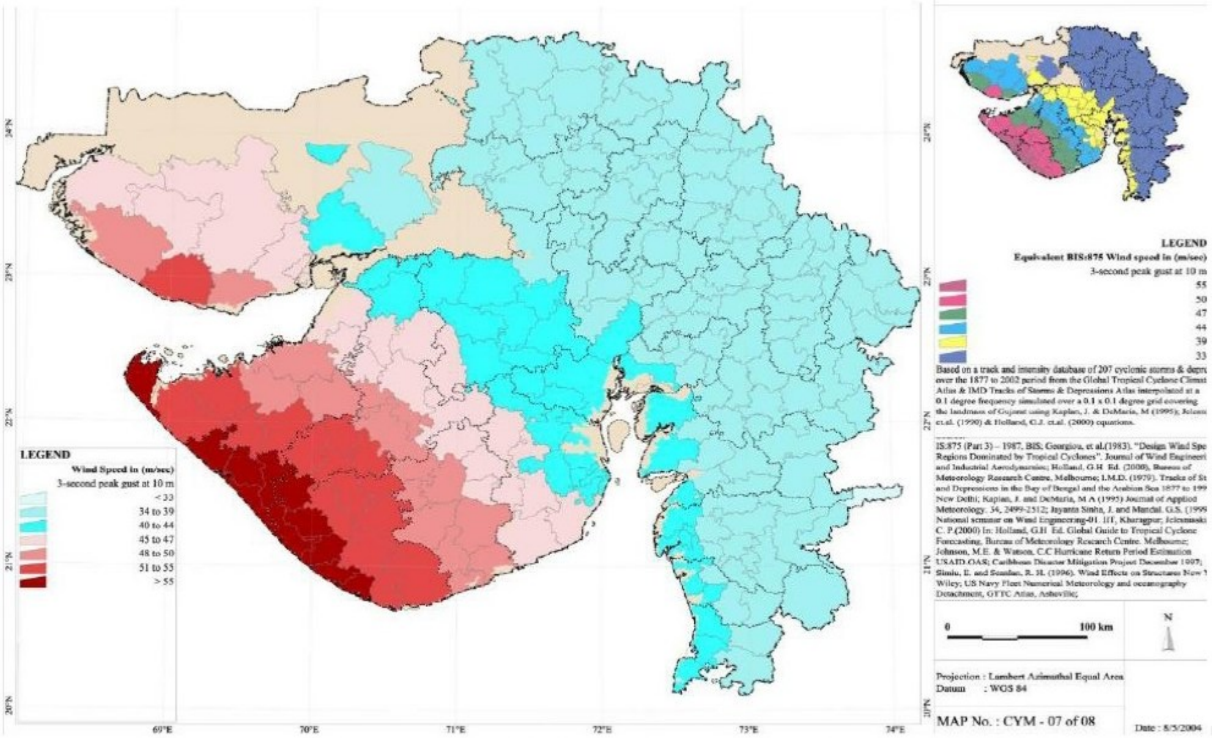

વાવઝોડું ઘડિયાળનાં કાંટાની વીધ્ધી દિશામાં ગોળ ફરે છે તે દરિયાની સપાટીએ ૮ થી ૧૨ કિ.મી. ઉંચાઈ સુધીનું પણ હાઈ શકે છે. વાવઝોડની પહોળાઈ ૨૦ થી ૫૦ કિ.મી. ની હોઈ શકે છે. વાવઝોડાની વચ્ચે આવેલ શાંત કેન્દ્રને વાવઝોડાની " આંખ " કહેવાય છે. આંખ, અંદરનું વર્તુળ અને બહારનુ વર્તુળ એ વાવઝોડાનો જ ભાગ ગણાય. પવનની ગતિ અને દિશાના આધારે વાવઝોડું કયારે અને કયાં જમીનની સપાટી પર ત્રાટકી શકે છે. તેની ગણતરીમાં માંડી હવામાન ખાતુ ચેતવણી આપે છે.

ગુજરાતમાં મોટે ભાગે અરબી સમુદ્રમાંથી વાવઝોડું આવે છે અને ઉતર પશ્વિ દિશામાં આગળ વધે છે. તે મોટે ભાગે દરિયાઈ કાંઠાના વિસ્તારો અને ખાડી વિસ્તારોના પ્રદેશમાં પ્રતિકુળ અસર કરે છે. જેમાં કરછ, જામનગર, પોરબંદર, જૂનાગઢ, અમરેલી, ભાવનગર, આણંદ, સુરત, વલસાડ જિલ્લાના વિસ્તારોનો સમાવેશ થાય છે.

વાવઝોડાનો કોઈ ચોકકસ સમયગાળો હાતો નથી. ગુજરાતમાં વાવઝોડું ચોમાસા પૂર્વે કે પછી આવવાની શકયતા વધારે રહેલી છે. એટલે કે મે મહીનાથી ઓકટોબર મહીના સુધી વાવઝોડાનો ભય વધારે હોય છે. સામાન્ય રીતે ૧૫-૨૫ કિ.મી. ની ઝડપે વાવાઝોડું ઝડપે આગળ વધે છે. ગતિ દરિયામાં ઓછી હોય છે. જયારે જમીન પર આવતાની સાથે ગતિ વધે છે. પણ ઘણી વખત વાવાઝોડું એક જ જગ્યાએ લાંબા સમય સુધી સ્થાયી થયાના બનાવ બને છે. આ બાબતમાં હવામાન ખાતાની આગાહી અનુસરવી હિતાવહ છે.

SHIKSHAN SAGAR

(શિક્ષણ સાગર)

એપ્લીકેશન ની વિશેષતા

shikshansagar.com
શિક્ષણ સાગર
The King of Education

આ એપ્લીકેશન મુખ્ય ત્રણ વિભાગમાં વહેચવામાં આવી છે.

૧. ટીચર ૨. વિદ્યાર્થી ૩. ટીચર હેલ્પ ડેસ્ક

ટીચર – ઓનલાઈન હાજરી, MDM હાજરી, SAS ગુજરાત, ગુણોત્સવ પોર્ટલ, જ્ઞાનકુંજ પ્રોજેક્ટ, GSHALA લોગીન, આધાર ડાયઝ એન્ટ્રી, શિષ્યવૃત્તિ ઓનલાઈન હાજરી, ખેલ મહાકુંભ એન્ટ્રી, ઈન્સ્પાયર એવોર્ડ એન્ટ્રી, CPF ચેક કરો, ઓનલાઈન PLI – LIC ભરો.

અમારા શિક્ષણ સાગર વોટ્સઅપ ગ્રુપમાં જોઈન થાઓ.

શિક્ષણ સાગર
JOIN GROUP

shikshansagar.com
શિક્ષણ સાગર
The King of Education

વિદ્યાર્થી – પાઠ્યપુસ્તક , પાઠ આયોજન, શિક્ષક આવૃત્તિ, સ્વ અધ્યયનપોથી, ઓનલાઈન MCQ , યુનિટ ટેસ્ટ , એકમનું સ્વાધ્યાય, MP3 કાવ્ય , અધ્યયન નિષ્પતી , અધ્યયન નિષ્પતી આધારિત પ્રશ્નો , સંદર્ભ સાહિત્ય અને આ બધું પાઠ વાઈઝ

ટીચર હેલ્પ ડેસ્ક – શિક્ષક ઉપયોગી મટેરિયલ્સ, તમારું બનાવેલું મટેરિયલ્સ અમને આપો, તમારે જે મટેરિયલ્સ જોઈએ તે અમને કહો, મૂંઝવણ અને માર્ગદર્શન.

અમારા શિક્ષણ સાગર એપ્લીકેશન પ્લે-સ્ટોર માંથી ડાઉનલોડ કરો.

Download
શિક્ષણ સાગર
APPLICATION